

Perheen perustamiseen vaikuttavat tekijät nuorilla naisilla

Annakaisa Wallenius

Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Artikkelimuotoinen
Kevätlukukausi 2024
Kasvatustieteen laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Wallenius, Annakaisa. 2024. Perheen perustamiseen vaikuttavat tekijät nuorilla naisilla. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. 35 sivua.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat nuorilla naisilla lapsen hankintaan ja perheen perustamiseen. Ajankohtaiseksi aiheen tutkimisen tekee syntyvyyden lasku ja ensimmäisen lapsen saamisen myöhentyminen. Aineiston muodostaa 27 kappaletta vapaamuotoisia kirjoitelmia, joissa kertojat kertovat, minkälaisesta perheestä he haaveilevat. Kaikki kirjoitelmien kirjoittajat olivat korkeakouluopiskelijoita. Kyseessä oli laadullinen tutkimus.

Tutkimuksen perusteella nuorten naisten perheen perustamiseen odotuksiin vaikuttavat seuraavat asiat: oikea aika, opintojen loppuun saattaminen ja työelämään siirtyminen, asunto ja parisuhde. Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että vastanneiden mielestä perhettä perustettaessa tulisi olla jo työelämässä vakituksessa työsuhteessa. Aika oli merkityksellinen, koska kirjoittajat kokivat, että lapsen hankinta tulisi sijoittaa 30-ikävuoden kohtaan. Tutkimuksen tuloksista ilmeni myös, että naisille aika on erityisen merkityksellinen tekijä mietittäessä perheen perustamista. Bergin (2024) mukaan naisten hedelmällisyys heikkenee jo 30 ikävuoden jälkeen. Toivottu perherakenne tutkimukseen osallistuvien mukaan oli perin normatiivinen, ydinperhe heterovanhemmilla.

Asiasanat: syntyvyyden lasku, aikuisuus, perheen perustaminen, elämänkulku.

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	4
1.1 Aikuisuus ja elämäntilanne.....	5
1.2 Perheen perustamiseen siirtyminen ja siihen vaikuttavat tekijät	8
1.3 Perheen perustaminen ja työelämä	10
1.4 Lapsiperheiden etuudet perheen tukena	13
1.5 Tutkimustehtävä	16
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
2.1 Tutkimukseen osallistujat ja tutkimusmenetelmät	17
2.2 Aineiston analyysi	19
2.3 Eettiset ratkaisut.....	21
3 TULOKSET	23
3.1 Perheen perustamisen oikea ajankohta ja oletus parisuhteesta	23
3.2 Opintojen päättäminen ja työelämään siirtyminen	25
4 POHDINTA	26
LÄHTEET	29
LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2024) mukaan Suomessa syntyvyys on ollut laskussa jo pitkään ja vuoden 2022 kokonaishedelmällisyysluku oli 1,32, mikä oli Pohjoismaiden matalin. Tilastokeskuksen (2022) mukaan vuonna 2021 kokonaishedelmällisyysluku oli 1,46 ja vuonna 2020 se oli 1,37. Tämä luku kertoo, kuinka monta lasta nainen synnyttäisi elämänsä aikana, jos syntyvyys pysyisi laskentavuoden tasolla. Tilastokeskuksen mukaan Suomen väestönluku kasvoi vuonna 2021 ja syynä tähän oli maahanmuutto (Yle, 2022). Myrskylä (2019) toteaa, että Suomessa syntyvyys on laskenut jo yli kymmenen vuotta ja jotta väestön määrä ei supistuisi, naisen tulisi saada elinaikanaan 2.1 lasta. Tähän on päästy viimeksi 1960-luvulla. Tiitisen (2022) mukaan syitä syntyvyyden laskuun on esimerkiksi se, että raskauden yrittäminen on siirtynyt yhä myöhemmälle iälle, vaikka naisen hedelmällisyys laskee nopeasti iän myötä. Kaarakaisen ym. (2022) mukaan aiheena perheen perustaminen on ajankohtainen juuri syntyvyyden laskevan trendin vuoksi. Aiheesta käydään paljon julkista keskustelua ja politiikassa aihe herättää myös paljon kannanottoja. Aikaisempien tehtyjen (esim. Rotkirch ym., 2017) tutkimuksen mukaan syitä syntyvyyden laskulle ovat muun muassa vanhemmuuden lykkääminen, kumppanin löytämisen haasteet ja omien toiveiden ja tarpeiden toteuttaminen ennen perheen perustamista, kuten opintojen loppuun saaminen ja vakituisen työpaikan saaminen.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitkä asiat vaikuttavat nuorilla naisilla perheen perustamiseen. Valitsin tutkimuksen laadullisen lähestymistavan, sillä tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat vaikuttavat nuorilla naisilla perheen perustamiseen. Valitsin tutkimuksen näkökulmaksi tarkastella nimenomaan naisia ja perheen perustamisen ajankohtaan vaikuttavia tekijöitä. Pro gradu -tutkielma keskittyi tarkastelemaan nuorten naisten ajatuksia lapsen hankintaan ja perheen perustamiseen liittyen. Nurmen ym. (2014) mukaan aikuisuus on määritelty koskemaan 20-vuotiaasta 40-vuotiaaksi asti.

1.1 Aikuisuus ja elämänkulku

Nurmen ym. (2014) mukaan aikuisuus kattaa varhaisaikuisuuden, joka kattaa ikävuodet noin 20-vuotiaasta 40-vuotiaaksi ja keski-ään, joka ulottuu noin 40-vuotiaasta 65-vuotiaaksi. Aikuisuutta voidaan määritellä eri kriteerein, kuten vastuun ottaminen omasta itsestä, taloudellinen itsenäisyys ja itsenäinen päätöksenteko. Näillä on merkittävä vaikutus yksilön selviytymiseen ja onnellisuuteen. Kehitystehtävät, jotka liittyvät esimerkiksi opintojen valmistumiseen, työuran aloittamiseen ja siihen sopeutumiseen, parisuhteen luomiseen, lasten hankintaan ja heidän kasvattamiseensa, yhteiskunnallisiin tapahtumiin osallistumiseen ja niissä vaikuttamiseen, taloudellisen pohjan rakentamiseen sekä oman henkisen kehityksen ylläpitämiseen ja iän tuomiin fyysisiin muutoksiin sopeutumiseen, ovat olennaisia (Nurmi ym., 2014).

Lyytisen ym. (2001) mukaan nuoren aikuisen kehitystehtäviin kuuluvat elämäntoverin valitseminen. Nykyäänkin pysyväluontoinen parisuhde on kehityksen kannalta merkittävää vaihe, mutta kulttuuriset muutokset tuovat siihen risiiritoja. Ennen arvostettiin uskollisuutta, parisuhteen pysyvyyden kunnioittamista, toisen tukemista niin myötä kuin vastoinkäymisissä, kun taas nykyään painotetaan avioliitossa tai pysyvässä parisuhteessa yksilön itsensä toteuttamiseen ja yksilöllisten tavoitteiden saavuttamiseen. Nämä odotuksen nuorilla saattavat olla ristiriidassa perinteisen avio-liittomoraalin kanssa ja johtaa lyhytikäisiin parisuhteisiin. Lyytisen ym. (2001) mukaan kehitystehtäviin kuuluvat myös perheen perustaminen, jota säätelee vahvasti koulutus ja ura, yhteisen talouden hallinta, työelämään osallistuminen ja työuralla eteneminen sekä kansalaisvelvollisuuksien omaksuminen eli mahdollisuus osallistua kiinnostaviin yhteiskunnallisiin toimintoihin.

Kaikissa yhteiskunnissa Antikaisen (1998) mukaan on todennäköisesti määriteltä ainakin joillekin ikäkausille tyypillisiä piirteitä. Määritelmät sisältävät biologisten faktojen lisäksi kulttuuriperinteen mukaisia normeja ja arvoja. Voidaan puhua myös rooleista, tarkoittaen, sitä, että eri ikä-kausiin liittyy erilaisia velvollisuuksia ja oikeuksia. Varhaisimpia ikäkausimäärittäjiä lieneekin olevan siirty-

minen lapsuudesta aikuisuuteen. Eriksonin (1982) psykososiaalisen kehitysteorian (taulukko 1) mukaan yksilön kehityksessä on kahdeksan vaihetta, jotka ovat universaaleja mutta ratkaisut voivat olla kussakin yhteiskunnassa ja yhteisössä erilaisia. Eriksonin teoriassa aikuisuuden psykososiaalinen kriisi on luomiskyky tai generatiivisuus, jonka usein ajatellaan toteutuvat vanhemmaksi tulon myötä.

Taulukko 1

Yksilön elämänkaari ja psykososiaaliset kriisit (Erikson, 1982).

IKÄ	PSYKOSOSIAALINEN KRIISI
1. elinvuosi	perusturvallisuus luottamus vastaan epäluottamus
2. elinvuosi	itsenäisyys: itsenäisyys vastaan häpeä
3-5-vuotias	aloitteellisuus: oma-aloitteisuus vastaan syyllisyys
6-vuotiaasta puberteettiin	ahkeruus: ahkeruus vastaan alemmuudentunne
nuoruus	identiteetti: identiteetti vastaan roolit
varhaisnuoruus	läheisyys: läheisyys vastaan eristyneisyys
aikuisikä	luomiskyky. tuottavuus vastaan itsekeskeinen lamaantuminen
kypsät vuodet	minä eheys: sopeutuminen vastaan epätoivo

Nurmen ym. (2014) mukaan elämäkulunteorian ajatuksena on kytkeä yksilöiden elämät siihen sosiaalisen, taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen ympäristöön, jossa ne muotoutuvat. Elämänkaaren psykologinen näkökulma korostaa sitä, että kehitys on koko elämän jatkuva prosessi. Kolme keskeistä kehitykseen vaikuttavaa systeemiä ovat ikä, historiallinen aika ja normatiiviset elämäntapahtumat. Ikä tuo tullessaan fyysisiä muutoksia ja muuttuvia ympäristön odotuksia, jotka vaikuttavat ihmisen kehitykseen. Yksilön elämäkulku voi sisältää taloudellista kasvua, taantumaa, sotia ja vaikuttaa siten hänen opiskelu- ja työmahdollisuuksiinsa. Nurmi ym. (2014) toteavat, että normatiiviset elämäntapahtumat voivat esiintyä erilaisissa yhteiskunnallisissa oloissa, mikä voi johtaa siihen, että tietyt ikäluokat hallitsevat joitakin taitoja paremmin kuin toiset, esimerkiksi tietotekniikan käyttöä nykypäivänä.

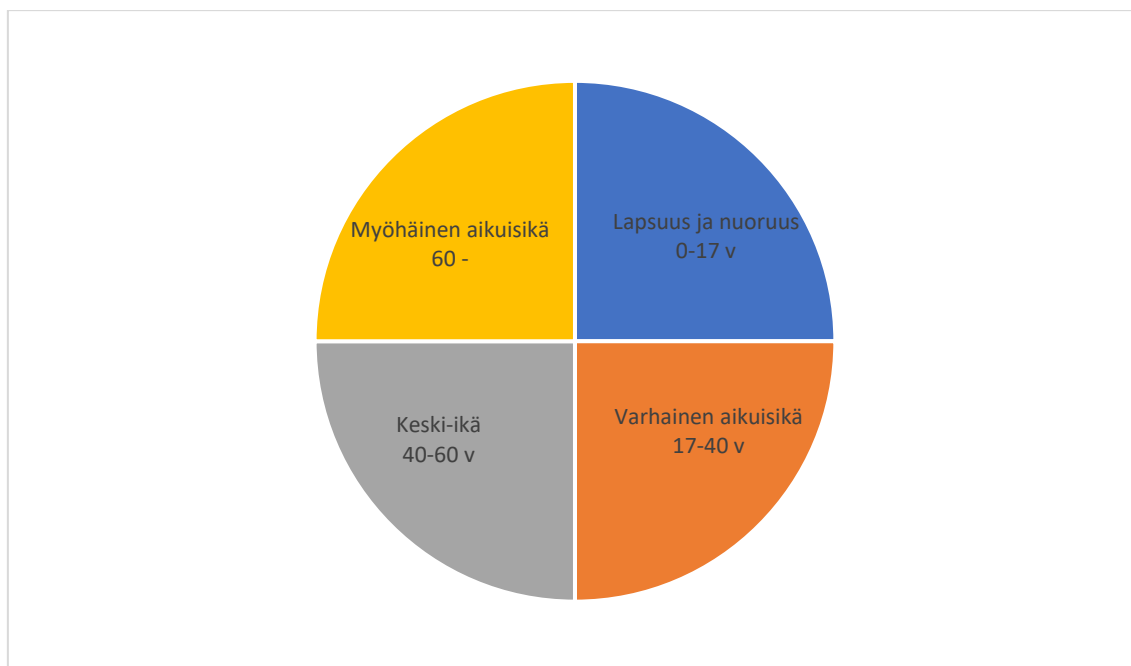
Jallinoja, Hurme ja Jokinen (2014) jakavat perheen elämäkulun vaiheet seuraavasti: perheen elämäkulun kannalta ensimmäisenä vaiheena pidetään seurustelua ja aikaa avo- tai avioliitossa, jolloin lapsia ei vielä ole. Suomalaiset nuoret aloittavat itsenäistymisen nykyisin varhain muuttamalla parikymppisenä

omaan kotiin. Tämä on sosiaalisesti hyväksyttävää ja sitä tuetaan esimerkiksi asumistuella. Nuoret tiedostavat hyvin heihin kohdistuvat normatiiviset odotukset ja niiden aikataulut.

Nuoret aikuiset näkevät elämänsä siirtyminä: opiskelun päättäminen, työelämään siirtyminen, avo- tai avioliiton solmiminen sekä perheen perustaminen. Nurmen ym. (2014) mukaan elämäkululla käsitteenä viitataan yksilön elämään tarkasteltuna sellaisten merkittävien tapahtumien, kuten syntymän, äitiyden, isyyden ja avioitumisen ketjuna. Elämäkulku ja yksilökehitys ovat vahvemmin yhteiskunnallisten tekijöiden vaikuttamaa, kuin yleisesti esitetään.

Ruoppilan (2001) mukaan aikuisuuden kehitystehtävät sisältävät vähemmän paineita kuin nuoruuden, mutta nekin odotukset vaativat päätöksentekoa ja sopeutumista, jotka vaikuttavat vahvasti yksilön hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Näitä kehitystehtäviä ovat itsenäistyminen, ammattitaidon vakiinnuttaminen ja kehittäminen, työehtoihin sopeutuminen, perheen perustaminen, elämäntyylin vakiinnuttaminen ja yhteiskunnallisten tapahtumien seuraaminen. Aikuisuuden kehitystehtävien saavuttaminen vaihtelee usein aikataulullisesti. Kehitystehtävien saavuttamisella tarkoitetaan sitä, että yksilö omaksuu uusia rooleja niihin liittyvine odotuksineen ja tehtävineen. Tietyt roolit perhe-suhteissa kuitenkin säilyvät aina, kuten vanhempi-lapsi-suhde.

Daniel Levinson mukaan (Perho & Korhonen, 2001) elämäkululla on jaksollinen luonne. Levinsonin mukaan keskeisin käsite aikuisen kehityksen hahmottelussa on elämänrakenne (kuvio 1), jolla viitataan yksilön suhteeseen ympäristöön ja itseensä. Se pitää sisällään ihmisen merkittävät suhteet ja valinnat, joiden ympärille elämä rakentuu ja jotka antavat elämäkululle sisällön. Elämänrakenne on kyse avainvalinnoista, joiden ympärille elämä rakennetaan ja mitkä luovat vakautta elämään. Elämän vakaa vaihe kestää 6–8 vuotta, minkä jälkeen sitä tarkistetaan ja muokataan, kun taas siirtymät kestävät 4–5 vuotta. Siirtymiä liikkeelle sysää se, ettei elämä tunnu vastaavan ihmisen tärkeimpiä toiveita ja pyrkimyksiä.



Kuvio 1. Levinsonin teoria ikäkausista (Perho & Korhonen, 2001).

Elämän kuluessa elämänsisältöjen painotukset vaihtuvat. Lapsuus ja nuoruus kattavat ikävuodet 17 asti. Siirtymä nuoruudesta varhaisaikuisuteen ajoittuu ikävuosiin 17–22 ja varsinainen varhaisaikuisuuden vaihe sijoittuu ikävuosille 17–40, jolloin lapset, perhe ja kasvatus kamppailevat yksilön resursseista yhdessä työn ja vapaa-ajan kanssa. Keski-ikänsiirtymäjakso ajoittuu Levinsonin teorian mukaan ikävuosille 40–45 ja keski-ikänsiirtymäjakso jatkuu 60 ikävuoteen saakka. Vanhuuden siirtymäjakso, jolloin keski-ikä päättyy ja myöhäinen aikuisikä alkaa, ajoittuu ikävuosille 60–65. (Perho & Korhonen, 2001.) Tähän tutkimukseen osallistuneet elävät varhaisaikuisuuden aikaa.

1.2 Perheen perustamiseen siirtyminen ja siihen vaikuttavat tekijät

Tilastokeskuksen (2020) mukaan perhetilastoissa perheet muodostuvat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan samassa asunnossa asuvista henkilöistä. Joitakin rajoitteita tilastoperheen muodostamisessa rekisteritiedoin ilmenee, kuten esimerkiksi se, että avopariperhe muodostetaan vain eri sukupuolta olevista hen-

kilöistä. Tilastokeskuksen mukaan perheet, joissa on alle 3-vuotiaita lapsia, väheni vuonna 2019 edellisvuodesta 5565 perheellä. Pikkulapsiperheiden määrän väheneminen on linjassa sen kanssa, että syntyvyys laskee (Tilastokeskus 2020). Helsingin Sanomat (2023) kirjoitti syntyvyyden pienentyneen Helsingissä vuonna 2022 aikana koko maan keskiarvoa enemmän.

Miettisen (2015) mukaan lastenhankinta-aiheet vaihtelevat elämäkulun myötä tai jo saatujen lapsien myötä. Aikaisin laaditut suunnitelmat koskien lasten hankintaa harvoin toteutuvat, koska lasten saaminen ei aina ole rationaalisen harkinnan tulos, vaan siihen voi löytyä useita eri tekijöitä. Useissa tutkimuksissa aiottu lapsimäärä on jäänyt suunniteltua lapsimäärää alemmaksi (esim. Rotkirch, 2021; Rotkirch ym., 2017). Miettisen (2015) mukaan lastenhankinta-aiheet näyttivät alentuneen jonkin verran viimeisen 10–15 vuoden aikana, vaikka suuri osa nuorista aikuisista suunnittelee tulevansa vanhemmaksi jossakin vaiheessa elämää. Yksittäisiä tärkeitä syitä ensimmäisen lapsen saamisen lykkäämiseen on kumppanin puute tai kumppanin kielteinen suhtautuminen asiaan (Miettinen, 2015). Tärkeitä syitä lapsen hankinnan lykkäämiselle on elämän vaiheeseen liittyvät syyt kuten taloudellinen tilanne, opintojen keskeneräisyys tai asumiseen ja työhön liittyvät syyt (Lassheikki, 2017).

Tiitisen (2022) mukaan lapsettomuuden takana voi olla useita eri tekijöitä. Lääketieteellisesti lapsettomuudesta puhutaan silloin, kun raskaaksi ei tule vuoden kuluttua, vaikka yritys on ollut säännöllistä. Steriliteetti taas tarkoittaa pysyvää hedelmättömyyttä. Erilaiset fysiologiset tekijät siis vaikuttavat osaltaan siihen, voiko lapsia saada vai ei, mutta toki siihen vaikuttavat myös muut tekijät. Rotkirchin ym. (2017) mukaan lapsettomuus voi olla vapaaehtoista tai sitten siihen voi tahtomattaan päätyä. Asiat kuten kumppanin löytyminen, oma terveys, elämäntilanne kuten opinnot ja työ, ovat tekijöitä, joilla on vaikutusta, kun miettii lapsen hankkimista. Sopivan kumppanin löytyminen ja yhteisten haaveiden olemassaolo on yksi merkittävä tekijä siinä, voiko lapsia saada.

Toppari (2021) mukaan lisääntymisterveys on aihe, johon liittyy monia tunteita. Lehdistä voi löytää uutisia tästä aiheesta. Hormonaalisiksi haitta-aineiksi epäillyillä kemikaaleilla on iso taloudellinen arvo kemianteollisuudelle. Tästä

syystä on perustettu erityisiä yhteiselimiä seuraamaan alan tutkimusta. Teollisuuden tiedottaminen tapahtuu usein myös heidän oman näkemyksensä mukaisesti. Näin voi olla mahdollista, että negatiivisten ilmiöiden julkistamista viivytetään. Nyt kuitenkin on myönnetty, että lisääntymisterveyden ongelmat ovat todellisia. Ajankohtaista ja tärkeää onkin keskustella enemmän aiheesta ja selvittää uhkaavatko hormonaaliset haitta-aineet lisääntymistämme.

Rotkirchin ym. (2017) mukaan syntyvyys on laskussa, suurperheet vähenevät ja perheen perustamista lykätään myöhemmäksi. Opiskeluvuodet venyvät monilla ja kehittyvä maailma tarjoaa nuorille mahdollisuuksia monenlaiseen toimintaan. Yhteiskuntamme luo tavallaan kovia paineita yksilöille perustaa perhe, kouluttautua ja työllistyä, varsinkin naisilla tämä on haastava yhtälö, koska heidän hedelmällisyytensä on parhaimmillaan nuorena. Rotkirch ym. (2017) toteavat myös, että suomalaiset ottavat vanhemmuuden yleisesti ottaen vakavasti eli suurella vastuulla. Vastuullisen vanhemmuuden käänköpuolena voidaan nähdä lapsi-vapaan elämän ihannoiti. Nuorena matkustelu ja vapaa-ajan vietto saattavat kiehtoa enemmän kuin perheen perustaminen. Perheen perustamisen siirtymiseen vaikuttaa elämäntyyli. Matkustaminen, omasta terveydestä ja unen määrästä huolehtiminen on helpompaa ilman lapsia. Harrastukset, ystävien kanssa ajan vietto ja aikatauluttomuus omassa elämässä on asioita, mistä ei välttämättä olla nuorena halukkaita luopumaan. Elämän merkitys myös vaikuttaa yksilön valintoihin perhettä perustettaessa. Oman ajan vaaliminen, se, että voi tehdä itselleen mieluisia, kehittäviä ja voimaannuttavia asioita oman aikataulun mukaan, sen sijaan, että laittaisi ne lapsen vuoksi taka-alalle. Terve itsekkyyks on sekin hyvä asia pohtia, kun mietitään perheen perustamista. Perheen perustaminen herättää paljon tunteita ja syitä sen lykkäämiseen on monia (Rotkirch ym., 2017).

1.3 Perheen perustaminen ja työelämä

Närvin (2014) mukaan Suomessa määräaikaist työsuhteet ovat kansainvälisesti vertailtuna yleisiä, ja erityistä siitä tekee se, että ne koskevat naisia. Määräaikaist

työsuhteet ovat monesti ongelmallisempia naisille kuin miehille. Naiset kaipaavat vakituisen työsuhteen tuomaa turvallisuutta. Määräaikaiset työsuhteet ovat yksi tekijä perheenperustamisen myöhästymiseen. Naiset itse kertovat lykkäävänsä lasten tekoa työn vuoksi, jopa 40 prosenttia työsuhteissa olevista kertoo lykänneensä lasten tekoa. Kojon (2012) mukaan yhteiskunnan instituutiot vaikuttavat yksilöiden elämäntapoihin. Niitä määrittelevät muun muassa koulutusjärjestelmä, työmarkkinat ja sosiaaliturvajärjestelmä, jotka toimivat ikäperusteisesti. Yhteiskunta siis ohjaa osaltaan meidän elämäntapojamme tietyn mallin mukaan koulutus- ja yhteiskuntapolitiikan kautta. Nuorten kohdalla voidaan huomata, että yhteiskunnalliset instituutiot pakottavat nuoret omaksumaan tiettyllä tavalla etenevän elämäntavan. Alle 25-vuotta täyttäneiden on haettava yhteishaussa opiskelupaikkaa työttömyyskorvauksen menettämisen uhalla. Kuitenkin nykyään on tultu joustavimmiksi ikä-rajojen suhteen, koska nyt opiskelu on mahdollista myös myöhemmin, ei vain nuorena. Vaikka kulttuurisen mallin mukainen elämäntapa on perustunut heti koulutuksen jälkeiseen alkavaan työuraan, tarkoittaa sen kuitenkin usein vaihtuvia työpaikkoja, uuden ammatin opiskelua ja työttömyysjaksoja. (Kojon, 2012.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2019) toteaa Suomessa vanhemmuuden alkavan yhä myöhemmin ja syntyvyys on ollut alle väestön uusiutumistason, joka on 2,1 lasta naista kohden vuodesta 1969 lähtien. Vanhemmaksi tullaan keskimäärin 29,2-vuotiaana äidit ja isiksi 31,2-vuotiaana. Syntyvyys on ollut laskussa jo lähes vuosikymmenen, vaikka syntyvyyden edistäminen on ollut Suomessa väestöpoliittisena tavoitteena jo pitkään. Syitä ilmiöön on etsitty niin huonosta työllisyystilanteesta kuin taloudellisesta epävarmuudestakin. Perheenperustamisessa olevilla naisilla määräaikaiset työsuhteet vähentävät todennäköisyyttä esikoislapsen hankintaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019).

Laurinollin (2019) mukaan Suomen väkiluku lähtee Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan nykyisellä kehitysvauhdilla jyrkkään laskuun 2030-luvulla. Lapsiluku naista kohden vuonna 2010 oli 1,8 ja siitä se on jo laskenut 1,3. Tuurin (2018) ajattelee työmarkkinatilanteen vaikuttavan nuoriin aikuisiin mo-

nin tavoin. Osaltaan se tuo mukanaan vapautta ajatella, että ensimmäinen työpaikka ei ole viimeinen ja toisaalta epävarmuus työelämässä taas on yksi syy sille, ettei lapsia voi muuten sopivassa elämäntilanteessa harkita. Työelämän epävarmuus ei ainakaan paranna syntyvyyttä. Yli puolet 15–29-vuotiaista naisista ja noin puolet miehistä kokevat epävarmuutta siitä, onko heillä tulevaisuudessa töitä. Etenkin nuoria naisia huolestuttaa, työssä jaksaminen. Tämä heijastuu perheellistymiseen. Laurinollin (2019) mukaan on mahdollista, että jos elämässä ei saavuta tavoitteita, kuten opiskelupaikkaa, kumppania, asuntoa tai työpaikkaa, ei lapsen hankkiminen tule ajankohtaiseksi. Perheen perustamisessa oleva sukupolvi on nähnyt työelämän epävarmuuden ja muutoksen. Perheen perustaminen määräaikaisessa työsuhteessa mietityttää. Elämänpolut, ovat muuttuneet erilaisiksi ja ajattelunavaruus on laajentunut.

Tuurin (2018) mukaan erityisesti nuoret naiset ovat määräaikaisten työsuhteiden kohderyhmä. Vakituudessa työsuhteessa vuonna 2017 oli 345 000 ihmistä. Määräaikaisista naisista 71 prosenttia ja miehistä 61 prosenttia kertoi, ettei pysyvää työtä löytynyt. Määräaikaisina lapsettomilla palkansaajilla näyttää olevan pienempi todennäköisyys saada esikoinen, kuin vakituudessa työsuhtelevillä palkansaajilla. Määräaikaisten työsuhteiden yleisyys 25–34-vuotiailla naisilla sekä naisten määräaikaisen työn perheellistymistä viivästyttävä vaikutus on totta. Tuurin (2018) mukaan perheellistymisen viivästyminen tarkoittaa sitä, että lasta pohtiva päättää odottaa ja jos ensimmäinen tulee toivottua myöhemmin, voi olla, että toista ei edes yritetä hankkia. Määräaikaisessa työsuhteessa on jatkuva tarve todistaa osaamistaan. Tämä jatkuva todistelu omaista kyvyistään ja tietotaidosta tekee vanhemmuudesta kuormittavaa ja vaikuttaa samalla koko elämään.

Kontula (2018) toteaa, että äitejä on kannustettu osa-aikatyöhön jo vuodesta 2014 lähtien ja alle kolmevuotiaiden vanhempia on kannustettu osa-aikatyöhön joustavalla hoitorahalla. Suurta suosiota ei joustava hoitoraha ole kuitenkaan saavuttanut, sillä sitä ei voi käyttää uuteen työsuhteeseen perhevapaalta siirtyvät vanhemmat. Kynnyskysymyksenä voidaankin nähdä olevan työsopimuslainsä-

dännön edellyttämä kuuden kuukauden työssäoloaikaehto ja se ovatko työnantajat halukkaita tarjoamaan mahdollisuuden osittaisen hoitovapaan käyttöön uusissa työsuhteissa.

1.4 Lapsiperheiden etuudet perheen tukena

Nätkinin (2018) mukaan tulevaisuuden käsitteistöä ovat dystopiat ja utopiat, joissa tieteellisesti ajateltuna poiketen on positiivisesti tai negatiivisesti latautunut kuvitteellinen ulottuvuus. Tulevaisuus voidaan nähdä esimerkiksi kauhuhuvina, joissa miehet ” hallitsevat ” naisia ja taas utopistisessa kuvassa nähdään idea pohjoismaisesta hyvinvointimallista, joka parhaimmillaan tarjoaa palveluja universaalisti kaikille, olevan naisystävällinen ja takaavan muun tasa-arvon lisäksi myös sukupuolten tasa-arvon pikkulapsiperheissä. Ylikännön, Hakovirran ja Salinin (2014) mukaan perhevapaiden uudistuksen taustalla vuonna 2015 oli silloisen hallituksen ajatuksena jakaa hoitovastuu tasaisemmin ajallisesti perheissä vanhempien välillä tasa-arvon nimessä. Perhevapaiden uudistus ei mennyt läpi, ja ajatus siitä, että äiti jää kotiin hoitamaan pientä lasta elää Suomessa yhä vahvasti.

Se, miten perheet perheen sisäiset asiat järjestävät tulisikin olla perheiden itse päätettävissä oleva asia, valtion sijaan. Tämän tulokulman voisi nähdä viittaavan siihen, että perheet eivät ole menossa kohti dystopiaa. Palvelujen tarjoamisen suhteen yhteiskuntamme saattaa olla lipsumassa kohti dystopiaa siinä mielessä, että palvelut eivät ole kaikkien saavutettavissa tai palvelun saaminen vie kohtuuttoman kauan. Esimerkiksi Valtioneuvoston (2023) mukaan perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon tai tutkimukseen on päästävä kolmessa kuukaudessa ja suun terveydenhuoltoon kuudessa kuukaudessa.

Suomi on viime vuosien aikana velkaantunut nopeammin kuin ennen (Tilastokeskus, 2023). Valtion velkaantumisen tahti heikentää näin palvelujen tuottoa ja laatua, ja siten hyvinvointivaltion säilyminen saattaa olla vaarassa säilyä entisellään ja perheidennäkökulmasta utopistinen tulevaisuus saattaa näyttää hyvinkin heikolta.

Väestöliiton julkaiseman Perhebarometri 2018 mukaan perhepolitiikan tavoitteena Suomessa on luoda lapsille turvallinen kasvuympäristö sekä turvata vanhemmille riittävät aineelliset ja henkiset mahdollisuudet perheen perustamiseen ja lasten kasvattamiseen. Perhepolitiikasta vastaa ensisijaisesti Sosiaali- ja terveysministeriö, joka määrittelee perhepolitiikan tärkeäksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja sillä pyritään tukemaan lapsiperheitä monin tavoin. Perhepolitiikalla pyritään vaikuttamaan lapsiperheiden asemaan positiivisella tavalla, jotta lapsilla olisi turvalliset kasvuolosuhteet. Perhepoliittiset tukitoimet voidaan jakaa perhevapaisiin, taloudelliseen tukeen ja perheille tarjottaviin palveluihin. Painopiste perhepolitiikassa on Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan ollut viime vuosina erityisesti työn ja perheen yhdistäminen. Lapsi- ja perhejärjestöjen ja palkansaajajärjestöjen kannanotossa korostettiin, että perhevapaajärjestelmän on joustettava perheiden erilaisten tilanteiden mukaan. (Kontula, 2018.)

Sosiaali- ja terveysministeriön (2023) mukaan perheille ja lapsille tarkoitettulla etuusjärjestelmällä on tarkoitus tukea lapsen hoivaa ja huolenpitoa. Äitiysavustuksen Suomessa saa, jos raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää ja on käynyt terveystarkastuksessa neljän ensimmäisen raskauskuukauden aikana. Äitiysavustuksen voi valita ottamalla joko äitiyspakkauksen tai rahan. Perhevapaaiden ajalta maksettavien etuuksien tarkoituksena on turvata sekä naisen että sikiön terveys sekä se, että vanhempi voi hoitaa pientä lasta kotona.

Alla olevassa kuvassa 2 on esitelty, miten vuonna 2019 voimassa ollut tukijärjestelmä on koottu tukemaan lapsiperheitä (Isolankila, Ojala & Siika-aho, 2019). Kuvio kertoo tutkimuksen aineistonkeruun aikaisen tukijärjestelmän. Uusi perhevapaamalli otettiin käyttöön vuonna 2022.



Kuva 1. Perhevapaajärjestelmä (Isolankila ym., 2019).

Kansaneläkelaitos (2021) toteaa, että perhevapaat ja etuudet ovat keinoja, joilla pyritään tukemaan lapsiperheitä. Raskaus ja vauva-aikana vanhemmille kuuluvat äitiysavustus, äitiysraha, isyysraha, vanhempainraha ja lapsilisä. Lastenhoidon tukiin kuuluvat kotihoidon tuki, joustava hoitoraha ja osittainen hoitoraha. Muissa tilanteissa valtio tukee toisinlaisin tukikeinoin perheitä lapsen sairastaessa tai jos lapsella on vamma. Muita tukitoimia mahdollistetaan perheiden tilanteista riippuen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2023) mukaan Suomessa lapsiperheitä tuetaan jo ennen lapsen syntymää tarjoamalla äideille palvelua neuvolassa. Neuvolapalveluita tarjotaan raskaana oleville äideille, alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheelleen. Kunnan järjestämä neuvolapalvelu kattaa toimenpiteitä kuten sikiön kehityksen tarkkailun ja raskaana olevien sekä synnyttäneiden naisten terveyden seurannan ja edistämisen. Neuvoloissa pyritään tukemaan vanhemmuutta ja koko perheen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2023) mukaan äitiysneuvolan tavoitteena on varhaisessa vaiheessa havaita raskauden aikaisia komplikaatioita ja häiriöitä, ja tarjota niihin liittyvää tukea, hoitoa sekä apua. Äitiysneuvolatoiminnan tavoitteena on turvata raskaana olevan äidin ja sikiön hyvinvointi. Lisäksi neu-

volassa pyritään parantamaan tulevien vanhempien sekä koko perheen hyvinvointia, edistämään kansanterveyttä ja ennaltaehkäisemään raskauden aikana ilmeneviä häiriöitä. Äitiysneuvolat pyrkivät tarjoamaan kattavaa tietoa liittyen raskausaikaan, synnytykseen, lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä sen mukana tulevat muutokset henkilökohtaiseen elämään sekä perheeseen. Neuvolatoiminnan tavoitteeksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on määritellyt pyrkimyksen kuulla perheitä ja tukea heitä vanhemmuudessa sekä tukea vanhempia tunnistamaan omat voimavaransa sekä tuen mahdolliset tarpeet. Tavoitteena on myös, että vanhemmuutta osataan vahvistaa ja että tarpeen tullen vanhemmat tietäisivät mistä apua ja tukea voi saada.

1.5 Tutkimustehtävä

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia nuorten naisten toiveita ja odotuksia perheen perustamisesta. Aihe on todella ajankohtainen ja herättänyt huolta muun muassa syntyvyyden laskun ja ensisynnyttäjien nousevan iän vuoksi.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat vaikuttavat nuorilla aikuisilla ensimmäisen lapsen hankintaan ja perheen perustamiseen ja siksi tutkimuksessa merkityksellinen oli sukupuoli. Tämän vuoksi menetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus. Tutkimuskysymys oli, millaisia tekijöitä nuoret opiskelijanaiset tuovat esiin merkityksellisinä perheen perustamisen ja lapsenhankinnan näkökulmasta.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkimukseen osallistujat ja tutkimusmenetelmät

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia nuorten aikuisten toiveita ja odotuksia perheen perustamiseen liittyen. Tutkimukseen osallistui 28 naista, jotka olivat 21–38-vuotiaita. Valtaosa vastaajista oli iältään alle 25-vuotiaita ja näin ollen nuoria kun verrataan ensisynnyttäjän ikään, mikä on nykyään noin 30-vuotta. Kaikki vastanneet opiskelivat kasvatustiedettä. Vastanneiden ollessa kasvatustieteen opiskelijoita, voi se myös heijastua tuloksiin. Osa vastanneista olivat Suomessa opiskelijoita mutta muiden maiden kansalaisia. Tutkimukseen osallistuneet saivat vapaasti kirjoittaa ajatuksiaan liittyen perheen perustamiseen tulevaisuudessa, onko toiveissa saada lapsia, ja jos ei, niin miksi. Vastaajista noin puolet eli kumppanin kanssa parisuhteessa, avo- tai avioliitossa. Useat vastanneista mainitsivat kasvaneensa ydinperheessä, ja olleensa tyytyväisiä omaan kasvuoloihinsa. Kirjoitelmaa kirjoitettaessa seitsemällä vastanneista oli jo lapsia ja valtaosa vastanneista haaveili lapsesta tulevaisuudessa. Useat vastanneista kertoivat haaveilleensa lapsista jo lapsuudessaan. Vain yksi mainitsi kirjoitelmaansa, ettei ole haaveillut lapsista.

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen eri keinoin on mahdollista tarkastella ja ymmärtää tutkittavien käsityksiä ja ajatuksia aiheesta. Kvalitatiivista tutkimusta on vaikea määritellä tarkasti, koska sillä ei ole teoriaa, joka olisi vain sen omaa (Metsämuuronen, 2006).

Aineisto koostuu 28 kirjoitelmasta, jotka perustuivat kirjoitelmapyyntöön, joihin kasvatustieteiden aina- ja syventävien opintojen vaiheen opiskelijat olivat vastanneet lukuvuosina 2017–2018 ja 2018–2019. Kirjoitelmapyyntöön kysyttiin, minkälaisesta perheestä haaveilet (kirjoitelmapyyntö liitteenä 1). Ohje kirjoittamaan oli vapaamuotoinen ja vastaamisen tueksi tarjolla oli muutamia apukysymyksiä muun muassa äitiyden merkityksestä ja odotuksista vanhemmuutta kohtaan. Vastaajista kerättiin seuraavat taustatiedot: ikä, sukupuoli, aikaisempi koulutus- ja/tai työura sekä perhemuoto.

Kirjoitelmat ovat hyvä valinta, kun tutkimusaihe on henkilökohtainen, jollekin arkaluontoinenkin ja ehkä siksi asiasta on helpompi kirjoittaa, kuin vaikka puhua kasvotusten. Kirjoitelmissa vastaajat saavat vapaasti kertoa omasta elämästään. Kirjoitelmissa tutkittavalla, on vapaus jättää kertomatta asioita ja kertoa asioita, joita haluaa. Näin tutkijan vaikutus aineistoon on vähäisempi. Tämä taas aiheuttaa sen, että kirjoitelmista voi tulla esiin paljon erilaisia asioita ja vertaileminen voi osoittautua siten haastavaksi. (Mykkänen ym., 2017.)

Valitsin tutkimukseeni fenomenologisen lähestymistavan, koska tutkimuksen tavoitteena oli saada selville vastaajien omat kokemukset. Järvisen ja Järvisen (2011) mukaan fenomenologia on laadullisesti suuntautunut empiirinen tutkimusote, joka tutkii ihmisten käsityksiä ympäröivästä maailmasta. Fenomenologinen tutkimusote tutkii ihmisten erilaisia käsityksiä kyseessä olevasta asiasta. Metsämuurosen (2006) mukaan tutkimuskysymyksen tulee olla mahdollisimman avoin ja tilanne sellainen, että tutkija ei voi vaikuttaa tutkittavien kokemuksiin ja siksi tämä metodi valikoitui tähän tutkimukseen. Metsämuuronen (2006) myös tarkentaa, että etuna tässä metodissa on se, että vastaaja pystyy vapaasti kirjoittamaan vastauksensa mutta haasteena taas on, että tarkentavat kysymykset jäävät puuttumaan.

Pitkärannan (2010) mukaan laadullinen tutkimus pohjautuu hermeneuttiseen tiedonkäsitykseen, joka painottaa ilmiöiden ymmärtämistä ja tulkitsemista. Tällainen näkökulma on tyypillistä tapaustutkimuksille yhteiskuntatieteissä, jotka pyrkivät syvälliseen ymmärrykseen tutkittavasta aiheesta tulkinnan kautta. Hermeneuttinen menetelmä keskittyy siihen, kuinka sosiaalisia ilmiöitä ymmärretään ja tulkitaan. Laadullista tutkimusta voidaan pitää aina tapaustutkimuksena, sillä se keskittyy tiettyyn ilmiöön, tapahtumaan tai toimintaan tietyssä kontekstissa, ja sen päämääränä on tutkia sosiaalisia kohteita, kuten yksilöitä tai yhteisöjä. (Pitkäranta, 2010). Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisessa tutkimuksessa keskiössä on ihmisen kokema todellisuus. Tutkimuksen tavoitteena on syventyä tapahtumiin ja toimintoihin, ja koska se keskittyy yksityiskohtiin, se rajoittuu usein vain muutamaaan tapaukseen eikä pyri tilastollisiin yleistyksiin.

Tapaustutkimus on empiirinen menetelmä, joka tutkii nykyaikaisia ilmiöitä niiden omassa ympäristössä, ja yleensä tarkastelee vain yhtä yksittäistä tapausta perusteellisesti. (Eskola & Suoranta, 1998.)

Alasuutarin (2011) esittämän mukaan laadullinen tutkimus etenee kahdessa päävaiheessa. Alkuvaiheessa kerätään aineistoa, josta tehdään analyysit. Jatkossa keskitytään analyysien tulosten syvälliseen tulkintaan, käyttäen hyväksi aikaisemmissa tutkimuksissa saavutettuja tuloksia ja näistä muodostettuja hypoteeseja. Laadullisen tutkimuksen päämääränä on tarjota selkeitä selityksiä tietystä ilmiöstä ja vastata keskeisiin tutkimuskysymyksiin. Tutkimus keskittyy olennaisiin havaintoihin, jotka syventävät ymmärrystä tutkittavasta aiheesta. Alasuutari (2011) korostaa, että laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää rajata kerättävän aineiston määrä ja keskittyä aineistossa nimenomaan niiden seikkojen käsittelyyn, jotka liittyvät tutkittavaan teemaan.

2.2 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa käytetään useita erilaisia analyysimenetelmiä, ja sopivan menetelmän valinta riippuu tutkimuksen tavoitteista, lähestymistavasta sekä käytettävästä aineistosta (Braun & Clarke, 2006). Temaattinen analyysi valikoitui tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmäksi. Croven ym. (2015) mukaan temaattinen analyysitapa on joustava ja sopii siksi hyvin laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmäksi. Temaattinen analyysi sopii kirjoitelmien analyysiin, koska kirjoitelmissa vastaajat saavat vapaasti kirjoittaa aiheesta ja kirjoitelmissa voi tulla esiin asioita, joita tutkija ei ehkä itse osaisi edes esittää (Mykkänen ym., 2017). Aineiston analyysitapana käytettiin temaattista analyysia, koska temaattinen analyysi tarjoaa teoreettisesti joustavan tavan analysoida kvalitatiivista aineistoa (Braun & Clarke, 2006). Tutkimukseni perustuu pääasiassa fenomenologiseen lähestymistapaan, mutta valitsin temaattisen analyysin suorittamisen puhtaasti fenomenologisen analyysin sijaan. Temaattisessa analyysissä tavoitteena on kuvata, analysoida ja raportoida aineistosta esille nousevia teemoja.

Temaattinen analyysi ei edellytä teoreettista tai teknologista tietoa lähestymistavasta, joten se mahdollistaa avoimemman analyysin. Temaattisessa analyysissä pyritään avaamaan erilaisia näkökulmia tutkimuksen keskeisistä aihepiireistä. Temaattinen analyysi voi olla aineisto- tai teorialähtöistä (Braun & Clarke, 2006).

Braun ja Clarke (2006) ovat esitelleet temaattisen analyysin kuusi vaihetta, jonka mukaisesti myös tämän tutkimuksen analyysi on toteutettu. Analyysivaiheet ovat aineiston tutustuminen, alustava koodaus, teemojen etsintä, teemojen läpikäynti, teemojen nimeäminen ja täsmentäminen sekä raportin kirjoitus. Tässä temaattisessa analyysissä tarkastellaan, mitkä tekijät nousivat kirjoitelmissa esille koskien perheen perustamista. Aineiston läpi lukeminen oli analyysin ensimmäinen vaihe ja käytin siihen reilusti aikaa. Aineistosta on tarkoitus löytää merkityksellinen tieto tutkittavan ilmiön kannalta. Aineisto käytiin läpi tarkasti useaan kertaan, jotta vastauksista oli mahdollista huomata tietyt esille nousevat teemat. Analyysin toisen vaiheen alustava koodaus alkoi hahmottaa aineistoon tutustuessa ja samankaltaiset tekijät toistuivat useissa kirjoitelmissa. Aineistosta kerättiin esille nousseet asiat tutkittavasta aiheesta ja ne kirjattiin paperille ja teemat eroteltiin värikoodein. Näin aineistosta voitiin löytää ja eritellä yhteneväisyydet ja eroavaisuuksia (Braun & Clarke, 2017). Taulukko 2 havainnollistaa aineiston alkuperäisistä ilmaisuista muodostuneet alustavat koodit.

Analyysiprosessin kolme seuraavaa vaihetta; teemojen läpikäynti, nimeäminen ja täsmentäminen etenivät kuin kehässä, toistaen vaiheita välillä useastikin. Tämän vaiheen päätteeksi alustavat koodit täsmentyivät alateemajaottelun kautta kahteen pääteemaan: Perheen perustamisen oikea ajankohta ja oletus parisuhteesta sekä Opintojen päättäminen ja työelämään siirtyminen. Temaattisen analyysiprosessin viimeisenä vaiheena on tulosraportin kirjoittaminen. Analyysin tulokset on raportoitu luvussa kolme.

Taulukko 2

Esimekki alustavista koodeista.

<i>ALKUPERÄISET ILMAISUT</i>	<i>ALUSTAVAT KOODIT</i>
<p><i>"Minua on kuitenkin mietittänyt paljon se, että mitä jos ei voikaan tulla raskaaksi..."</i></p> <p><i>"...olen ymmärtänyt ettei lapsen saaminen välttämättä ole oman kontrollin alainen seikka."</i></p>	<p><i>Biologiset tekijät</i></p>
<p><i>"Haluan tarjota tulevaisuudessa lapsilleni vakaan ja turvallisen elinympäristön ja koen pystyväni siihen vasta valmistumisen jälkeen."</i></p> <p><i>"Lapsi on myös taloudellisesti iso päätös."</i></p> <p><i>"Ihanne tilanne olisi, että taloudellinen tilanne olisi vakaa ennen lasten hankintaa."</i></p> <p><i>"Omat vanhempani erosivat, joten itselleni oikean kumppanin löytöminen on erityisen tärkeää."</i></p>	<p><i>Sosioekonomiset tekijät</i></p>
<p><i>"But on the other hand- I love freedom! I really love to do what I want, I love travelling, I love going out with friends, I love all that things that you can just do, when you don't have a child."</i></p> <p><i>"Osaan kuvitella elämäni myös ilman lapsia;puolisoni kanssa, vapaus esim. matkustaa, käydä teatterissa."</i></p>	<p><i>Hedonistiset tekijät</i></p>

2.3 Eettiset ratkaisut

Eettisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on noudatettu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaista hyvää tieteellistä käytäntöä ja eettisiä periaatteita sen alusta loppuun (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023). Tutkimuksen tulisi pyrkiä tuomaan positiivisia asioita sen kohteena oleville ihmisille eikä tutkimuksesta saa aiheutua haittaa sen kohteena oleville tai muille tutkimukseen liittyville tahoille. Tämän tekee haasteelliseksi aika, jossa elämme, koska entistä avoimempi tiedonvälitys altistaa myös ihmiset alttiiksi riskeille, kuten tietojen vuoto. Tutkimus toteutettiin luotettavuuden, eettisyyden ja uskottavuuden periaatteiden mukaan. Kirjoitelmapyyntöissä painotettiin vapaaehtoisuutta, luotta-

muksellisuutta ja tunnistamattomuutta. Tutkimuksen aiheen voi joku kokea arkaluontoiseksi, mutta vastaajilla oli mahdollisuus vastata juuri niin, kuin itse parhaaksi kokivat. Tutkimuksen osallistuvien anonymiteetti pysyi suojattuna koko tutkimusprosessin ajan. Aineistot säilytettiin asianmukaisella tavalla ja niistä ei käynyt ilmi vastaajien nimi tai muita tunnistetietoja (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023).

3 TULOKSET

Tässä tutkimuksessa tutkittiin nuorten naisten toiveita perheen perustamiseen liittyen. Laadullisessa tutkimuksessa aineistosta ilmeni asioita, jotka vaikuttivat osallistujien haluun hankkia lapsia ja perustaa perhe. Tuloksissa esiin nousseet seikat olivat oikea aika ja parisuhde, opintojen suorittaminen ja vakituinen työpaikka. Tuloksissa ei noussut esille perhepolitiikan tekemät linjaukset liittyen lapsiperheiden tukijärjestelmään. Ennen perheen perustamista tukijärjestelmän merkitystä, ei välttämättä osata ottaa huomioon.

3.1 Perheen perustamisen oikea ajankohta ja oletus parisuh- teesta

Suurin osa vastaajista halusi perustaa perheen tulevaisuudessa, mutta vastaajat korostivat oikeaa ajankohtaa perheen perustamisessa. Aikaan liittyi vastaajien ajatuksia siitä, milloin vastaajat ajattelevat perustavansa perheen. Ajankohtaan, jolloin perhe haluttiin perustaa, liittyi myös opintojen päättäminen ja työelämään siirtyminen ennen perheen perustamista. Kirjoitelmista nousi esille vahvasti ajatus siitä, että 30- vuoden iässä vähän alle tai yli oli suurin toive saada lapsi ja perustaa perhe.

Kyllä, haluan perustaa perheen tulevaisuudessa. Haluaisin ensimmäisen lapsen mielellään ennen kuin täytän 30 vuotta. (Nainen, 24 vuotta)

Kuitenkin toivon, että joku päivä, ehkä kymmenen vuoden päästä, minulla olisi lapsi tai lapsia, miehen lisäksi. (Nainen, 24 vuotta)

Haluaisin saada lapsia muutaman vuoden sisällä. (Nainen, 26 vuotta)

Vastaajien ajatukset perherakenteista olivat hyvin samanlaisia. Vastauksissa korostui perhe kahdesta heterovanhemmasta.

Unelmaperheessäni olisin minä, mieheni, 3-5 lasta ja pari lemmikkiä. (Nainen, 21 vuotta)

Osa vastaajista oli valmis vanhemmuuteen myös yksin. Yksi vastaajista koki myös adoption yhtenä vaihtoehtona lapsen saamiselle.

Ajatukseni vaihtelevat lapsen saamisen suhteen, mutta kyllä haluan lapsia mutta vain jos tilanteeni on sellainen, että taloudellisesti pystyn huolehtimaan heistä ja minulla on tarpeeksi vapaa-aikaa olla lapsen kanssa. Jos tuleva mieheni ja minä emme voisi saada lapsia, voisimme myös adoptoida. (Nainen, 21 vuotta)

Enemmistö vastaajista halusi 1–3 lasta. Vain yksi vastaaja toivoi lisää lapsia, vaikka perheessä oli jo seitsemän lasta. Kumppanin löytäminen, koulutuksen saaminen päätökseen ja tunne siitä, että on valmis vanhemmaksi, tuotiin esiin edellytyksinä perheen perustamiselle. Yksi vastaajista ei halunnut lasta tai perhettä.

En halua, enkä haaveile perheestä. En myöskään suunnittele lasta tai suunnittele meneväni tulevaisuudessa naimisiin. Tiedän, että pystyisin olemaan halutessani yksinhuoltaja äiti, mutta en halua sitäkään. Tämä johtuu siitä, että kotimaassa naisen mentyä naimisiin, käyvät mies ja nainen molemmat töissä, mutta lasten hoito ja kasvatus on täysin naisen vastuulla. Tämän koen todella epäreiluksi. Aion palata kotimaahani myöhemmin ja koska tiedän minkälaista siellä on, en halua lapsia, jotteivät he joutuisi elämään sellaisissa olosuhteissa. (Nainen, 24 vuotta)

Tutkimukseen osallistuneiden näkemysten mukaan ideaali aika perheen perustamiseen on noin 30-ikävuotta. Vastauksissa korostui, että siinä elämäntilanteessa uskotaan sopivan kumppanin, vakituisen parisuhteen ja paikan työelämässä jo löytyneen. Näiden asioiden koettiin tarjoavan vakaan pohjan perheen perustamiselle ja turvallisen kasvuympäristöön tuleville lapsille.

Toisaalta naisen elämään vaikuttavat biologiset tekijät ja raskaaksi tulemisen vaikeudet tuotiin esiin pohdinnoissa oikeasta ajasta.

Minua on kuitenkin mietittänyt paljon se, että mitä jos ei voikaan tulla raskaaksi...

...olen ymmärtänyt ettei lapsen saaminen välttämättä ole oman kontrollin alainen seikka.

Kiintoisaa oikean ajoituksen näkökulmasta oli myös joissakin vastauksissa esiin tulleet hedonistiset ajatukset elämästä, matkustuksesta ja vapaudesta nauttimisesta perheen perustamisen sijaan tai ennen lapsen saamista.

Osaan kuvitella elämäni myös ilman lapsia; puolisoni kanssa, vapaus esim. matkustaa, käydä teatterissa.

3.2 Opintojen päättäminen ja työelämään siirtyminen

Opintojen päättäminen ja työelämään siirtyminen ennen perheen perustamista korostuivat vastauksissa. Toisin sanoen sosioekonomiset tekijät koettiin keskeisinä perheen perustamista mietittäessä. Suurin osa vastaajista halusi valmistua ja siirtyä työelämään ennen perheen perustamista. Osasta kirjoitelmista asia ei selvinnyt. Kaksi vastaajista, joilla oli jo lapsia, olivat halukkaita hankkimaan vielä lisää lapsia. Kaikki vastaajat, olivat opiskelijoita. Osa opiskeli täysipainoisesti ja osa työelämän ohessa. Työelämään siirtyminen ennen perheen perustamista ja opintojen saaminen päätökseen nousi merkityksellisesti esiin vastauksissa. Siirtymistä työelämään pidettiin tärkeänä ennen perheen perustamista, jotta taloudellinen tilanne olisi vakaa.

Minulla on jo kaksi lasta. Heti opintojen jälkeen siirryimme työelämään ja saimme vakituisen työpaikat. Olin muistaakseni alle kaksi vuotta töissä ennen kuin tulin raskaaksi. (Nainen, 24 vuotta)

Koen, että sekä minulla, että kumppanillani on oltava säännölliset työt ja mahdollisesti omistus-asunto ennen lapsen hankkimista. Haluan, että taloutemme on turvattu ja voimme turvallisesti aloittaa perhe-elämän ilman pelkoa jatkuvasta taloudellisesta kuormitumisesta. (Nainen, 27 vuotta)

Halu siirtymisestä työelämään ennen perheen perustamista perusteltiin sillä, että taloudellinen vakaus vaikuttaisi positiivisesti elämäntilanteeseen ja toisi taloudellista turvaa. Samalla osa koki, että voisi siten tarjota lapselle parhaat mahdolliset asiat.

4 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä ilmiöitä nuorilla naisilla on liittyen perheen perustamiseen. Tutkimuksen taustalla vaikuttaa ilmiö syntyvyyden laskusta sekä Rotkirchin ym. (2017) mukaan vanhemmuuden lykkääntyminen myöhemmälle iälle. Tutkimuksessa nousi esille kaksi ulottuvuutta, jotka vaikuttavat nuorilla naisilla perheen perustamiseen ja nämä olivat oikea aika ja elämäntilanne. Tutkimuksen tulokset olivat yhteneväisiä aikaisempien tutkimusten kanssa (Rotkirch ym., 2017). Tutkimukseen osallistuneet yhtä lukuun ottamatta toivoivat saavansa lapsia, mutta kaikki pitivät tärkeänä sitä, että opintojen valmiiksi saattamista ja vakituisen työsuhteen saamista ennen perheen perustamista. Tutkimukseen osallistuneille muut asiat olivat tärkeämpiä juuri nyt ja perheen perustamista ajateltiin olevan ajankohtaisempi sitten myöhemmin. Nuorten naisten vastauksista ilmeni kuitenkin se, ettei äidiksi tulemistä haluta lykätä paljoo yli 30-vuotiaaksi. Nuorten naisten odotuksista korostui se, että tärkeäksi koettiin työelämään siirtyminen ennen perheen perustamista. Tämän koettiin tuovan taloudellista turvaa sekä mahdollistamaan perheelle paremman elämän. Näin ollen tämän tutkielman tulokset ovat samansuuntaisia aiempien tutkimusten tulosten kanssa (esim. Miettinen, 2015). Samanlaisia tuloksia liittyen opintojen valmiiksi saamiseen ennen perheen perustamista on saatu ennenkin (esimerkiksi Rotrich ym., 2017). Nuorten naisten vastaukset liittyen ikään ja elämäntilanteeseen heijastuu esimerkiksi elämänkulun teoriaan (Nurmi ym., 2014).

Nuorten naisten odotuksen perherakenteesta olivat hyvin samanlaiset. Vastauksissa korostui heterovanhempien muodostama ydinperhe, joten perinteinen perhemalli nousi tuloksista vahvasti esille. Nuorten naisten ihanne lapsilukumäärä tulosten mukaan oli 1–3 lasta. Seitsemällä tutkimukseen osallistuneista nuorista naisista oli jo lapsia, ja he toivoivat saavansa lapsia vielä lisää. Nuoret naiset kokivat oikeaksi perhemuodoksi perheen heterovanhemmilla. Yksi tutkimukseen osallistuneista ei toivonut lasta, mutta vastauksen taustalla vaikutti

vahvasti vastaajan kotimaassa vallitseva kulttuuri siitä, miten vanhempien vastuut jakautuvat koskien lasten kasvatusta. Vastaaja koki epäreiluksi sen, että kasvatusta jää kotimaassa yksi äidin hoidettavaksi työn lisäksi.

Perheen perustaminen koettiin tulosten perusteella varsin positiiviseksi, mutta tuloksista näkyy myös haasteet tai pelot. Nämä näyttäytyvät toiveena tai jopa huolena taloudellisen tilanteen vakiintumisesta ennen perheen perustamista. Samoin opintojen loppuun saaminen koettiin vastausten perusteella olevan turvaa tuova asia enne perheen perustamista.

Puusan, Juutin ja Aaltion (2020) mukaan laadullisessa tutkimuksessa merkittävää on tutkimuksen luotettavuus, eettisyys ja uskottavuus. Luotettavuudella tarkoitetaan tutkimusprosessin kulkua, ja sen etenemisen kuvaamista sellaisenaan, kuin se on tapahtunut. Uskottavuudella taas viitataan siihen, että esitetyt asiat ovat tapahtuneet ja niiden kuvaus on toteutettu asianmukaisesti. Tähän asiaan olen kiinnittänyt huomiota koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimuksessa pyrin esittämään tulokset niin, että lukijan olisi selkeää seurata tulosten etenemisestä alusta loppuun. Tutkimuksen aihe oli rajattu ja harkinnanvarainen otanta oli tarpeellinen, koska kysymyksessä oli kysymys nuorten naisten odotuksista liittyen perheen perustamiseen. Kirjoitelmista saatu tieto on vastaajien omia tulkintoja aiheesta. Tulosten tulkintojen luotettavuutta lisää se, että tulokset ovat samansuuntaisia, mitä muissa aikaisemmissa tutkimuksissa on tullut esille. Sain käyttööni valmiin kirjoitelma-aineiston, jolloin en ole ollut mukana kirjoitelmapyyntöni laadinnassa. Näin ollen en ole voinut vaikuttaa kirjoitelmapyyntöni kysymyksenasetteluun. Kirjoitelman ohje olisi voinut olla jonkin verran tarkennettu, koska nyt osa vastaajista päätyi käyttämään annettuja tukikysymyksiä ja osa vastaajista taas ei. Tarkempi tehtävän rajausta olisi voinut selkeyttää kirjoitelmien yhtenäisempää sisältöä.

Jatkotutkimus on kyseiselle aiheelle hyvin otollinen. Syntyvyys on ollut laskussa Suomessa jo pitkään ja siihen vaikuttavat varmasti monet eri tekijät. Perhepolitiikka voisi olla yksi mahdollinen keino lisätä perheen perustamisen houkuttavuutta. Nuoret naiset ovat määräärikaisten työsuhteiden kohderyhmä, vaikka samalla yhteiskunnassa on pulaa työntekijöistä. Työllistymisen haaste voi

olla enemmänkin rakenteellinen, kuin johtua yksilöistä yhteiskunnassa. Jatkotutkimusaiheena nuorten naisten työllistymistä, työsuhteiden määräaikaaisuutta ja lasten saamisen välisiä yhteyksiä kartoittava selvitys voisi syventää ymmärrystä tilanteesta. Myös elintapojen vaikuttavuus hedelmällisyyteen voisi myös olla tärkeä jatkotutkimuksen kannalta. Lisäksi tätä tutkimusta vastaava selvitys miesten perheellistymisestä ja vapaaehtoisesta lapsettomuudesta voisivat tuottaa kiinnostavaa lisätietoa alhaisen syntyvyyden taustalla vaikuttavista seikoista.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Vastapaino.
- Antikainen, A. (1998). *Kasvatus, elämäntilanne ja yhteiskunta*. WSOY.
- Braun, V. & Clarke, V. (2017). *Thematic analysis*. *The Journal of Positive Psychology*. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in Psychology*. New Zealand. Edvard Arnold Ltd.
- Berg, V. (2024). *Hedelmällisyys laskee jo ennen 35. ikävuotta*. Väestöliitto. Väestöliitto.fi (vaestoliitto.fi)
- Crove, M., Indeer, M., & Porter, R. (2015). Conducting qualitative research in mental health: Thematic and content analyses. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry* 49 (7) 616-623.
- Erikson, E.,H. (1982). *Lapsuus ja yhteiskunta*. GUMMERUS.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Helsingin Sanomat (2023). *Historiallinen tilanne: Helsingissä syntyy nyt ennätysikäisen vähän vauvoja*. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009560601.html>
- Isolankila, T., Ojala, E. & Siika-aho, L. (2019) *Tietoa perhevapaiden uudistamisen tueksi*. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://www.slideshare.net/slideshow/tietoa-perhevapaiden-uudistamisen-tueksi/133669712#2>

- Jallinoja, R., Hurme, H., & Jokinen, K. (2014). *Perhetutkimuksen suuntauksia*. Gaudeamus.
- Järvinen, P. & Järvinen, A. (2011). *Tutkimustyön metodeista*. Opinpajan kirja.
- Kaarakainen, S.-S., Virtanen, P., Ristikari, T., Miettinen, A., Saarikallio-Torp, M., & Niemelä, M. (2022). *Suomalainen perhepolitiikka vuosituhatosen vaihteen jälkeen: Pitkäjänteistä perheiden tuen uudistamista vai hallituskausiin sidottua lyhytkestoista kehittämistä?* Itla. <https://itla.fi/suomalaista-perhepolitiikkaa-vaivaa-katkoksellisuus-ja-kokonaisnakemyksen-puute/>
- Kansaneläkelaitos (2021). *Lapsiperheet*. <https://www.kela.fi/lapsiperheet>
- Kojo, M. (2012). *Pause päällä. Työn ja koulutuksen ulkopuoliset jaksot nuorten elämäkulussa*. Tampereen Yliopisto.
- Kontula, O. (2018). *2020-luvun perhepolitiikka*. Perhebarometri 2018. Väestöliitto ry. <https://www.vaestoliitto.fi/verkkojulkaisut/2020-luvun-perhepolitiikka/#publication-content>
- Lassheikki, P. (2017) *Tutkijat eivät olleet uskoa lukuja - lapsia syntynyt alkuvuonna ennätysvähän*. Yle. <https://yle.fi/a/3-9707111>
- Laurinolli, H. (2019). *Perheen perustaminen ei ole hyvän elämän normi*. Tampereen Yliopisto. <https://www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/perheen-perustaminen-ei-ole-hyvan-elaman-normi>
- Lyytinen, P., Korhonen, M., & Lyytinen, H. (2001). *Näkökulmia kehityspsykologiaan: Kehitys kontekstissaan*. WSOY.

- Metsämuuronen, J. (2006) *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*.
International Methelp Ky.
- Miettinen, A. (2015). *Perhebarometri 2015. Miksi syntyvyys laskee?* Väestöliitto.
<https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/11/50a1ff32-perhebarometri-2015.pdf>
- Mykkänen, J., Sevón, E. & Vähäsantanen, K. (2017). *KTKS2010 Narratiiviset menetelmät*. Jyväskylän yliopisto.
- Myrskylä, P. (2019). Maahanmuutto paikkaa tehokkaasti heikkoa syntyvyyttä.
Tilastokeskus.
<https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2022/maahanmuutto-paikkaa-tehokkaasti-heikkoa-syntyvyytta/>
- Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Pulkkinen, L., & Ruoppila, I. (2014).
Ihmisen psykologinen kehitys. PS-kustannus.
- Närvi, J. (2014). *Määräaikainen työ, vakituinen vanhemmuus: Sukupuolistuneet työurat, perheellistyminen ja vanhempien hoivaratkaisut*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Tampereen yliopisto.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114644/URN_ISBN_978-952-302-104-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Nätkin, R. (2018). Perheen ja sukulaisuussuhteiden tulevaisuusvisiot.
Gerontologia, 3, 163–174.
- Perho, H. & Korhonen, M. (2001). *Siirtymien sijoittuminen ja sisältö varhaiskasvatuksessa*. Teoksessa: Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen H. Näkökulmia kehityspsykologiaan. WSOY.

Pitkäranta, A. (2010). *Laadullisen tutkimuksen tekijälle työkirja*. Satakunnan AMK.
http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf

Puusa, A., Juuti, P., & Aaltio, I. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.

Rotkirch, A. (2021). *Syntyvyyden toipuminen ja pitenevä elinikä. Linjauksia 2020-luvun väestöpolitiikalle*. Valtioneuvoston kanslia.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162920/VNK_2021_2.pdf?sequence=17&isAllowed=y

Rotkirch, A. , Tammissalo, K., Miettinen, A. & Berg, V. (2017). *Miksi vanhemmuutta lykätään? Nuorten aikuisten näkemyksiä lastensaannista*. Perhebarometri 2017. Väestöliitto. <https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/224afa0d333b53418b3b48269f86ac0a/1547712160/application/pdf/7659544/vanhemmuutta%20lyka%CC%88ta%CC%88a%CC%88n%20netti%20iso.pdf>

Ruoppila, I. (2001). *Aikuisuus*. Teoksessa: Lyytinen, P., Korhokangas, M. & Lyytinen H. *Näkökulmia kehityspsykologiaan*. WSOY.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2023). *Perhe-etuudet*.
<https://stm.fi/toimeentulo/lapsiperheet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2024). *Syntyvyys pieneni vuonna 2022 kaikissa Pohjoismaissa – Suomessa oli selkeästi matalin kokonaishedelmällisyys*.
<https://thl.fi/-/syntyvyys-pieneni-vuonna-2022-kaikissa-pohjoismaissa-suomessa-oli-selkeasti-matalin-kokonaishedelmällisyys>

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2023). *Äitiys- ja lastenneuvola*.
<https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2019). *Perheen perustaminen*.
<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/perheen-ja-tyon-yhteensovittaminen/perheen-perustaminen>
- Tiitinen, A. (2022). *Lapsettomuus*. Duodecim terveyskirjasto.
<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00151>
- Tilastokeskus (2023). *Julkisyhteisöjen velka kasvoi 5,0 miljardia euroa vuoden 2022 neljännellä neljänneksellä*.
<https://www.stat.fi/julkaisu/cl8n4d8ev3x350cvzu57b8i8q>
- Tilastokeskus (2022). *Syntyvyys nousi vuonna 2021*.
<https://www.stat.fi/julkaisu/cku2ehapc8hl90c58br8mqkkj>
- Tilastokeskus (2020). *Pikkulapsiperheiden määrä vähentynyt lähes viidenneksellä 2010-luvulla*. https://www.stat.fi/til/perh/2019/perh_2019_2020-05-22_tie_001_fi.html
- Toppari, J. (2021). *Ympäristö ja miesten lisääntymisterveys*. Duodecim.
<https://www.duodecimlehti.fi/duo16169>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa*.
https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Tuuri, A-M. (2018). *Lapset vai työ: Uskallanko perustaa perheen?* Minerva.

Valtioneuvosto (2023). *Perusterveydenhuollon hoitotakuu tiukkenee kahteen viikkoon syyskuussa 2023*. Sosiaali ja terveysministeriö. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/perusterveydenhuollon-hoitotakuu-tiukkenee-kahteen-viikkoon-syyskuussa-2023->

Yle (2022). *Syntyvyys nousi Suomessa viime vuonna – maahanmuutto kasvatti väkilukua*. <https://yle.fi/a/3-12288932>

Ylikännö, M., Hakovirta, M. & Salin, M. (2014). *Miten perhevapaat tulisi jakaa äidin ja isän kesken? Asenteet Suomessa ja muualla Euroopassa. Laulu 573 566 perheestä*. Kela.

LIITTEET

Liite 1. Kirjoitelmapyyntö

Odotukset perheen perustamisesta

Suostumus kirjoitelman käyttämiseen tutkimustarkoituksessa

Suostun/ En suostu, että kirjoitelmaani käytetään yliopistotutkija Eija Sevónin ja professori Anna Röngän valvonnassa olevissa tutkimushankkeissa aineistona. Keräämme kirjoitelmia tutkimushankkeeseen, joka käsittelee perheen perustamisen kysymyksiä nyky-yhteiskunnassa. Kirjoitelmaasi käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja ilman nimitietoja. Kirjoitelma-aineisto käsitellään, säilytetään ja välitetään niin, ettei kolmannella osapuolella tutkimushankkeen toimijoiden lisäksi ole pääsyä aineistoon. Kirjoitelmia ei julkaista missään raportoinnissa kokonaisuudessaan, vaan kirjoitelmista etsitään erilaisia teemoja ja tyyppisiä, jotka kuvataan yleisellä tasolla. Kirjoitelmista voidaan kuitenkin julkaista aineistokatkelmia, joista kaikki tunnistetiedot on poistettu. Aineisto säilytetään viiden vuoden ajan.

Lisätietoja voit kysyä Eija Sevónilta, eija.sevon@jyu.fi

suostun

en suostu

Kerro, millaisesta perheestä haaveilet?

Kirjoita vapaamuotoinen kirjoitelma ajatuksistasi perheen perustamisesta omalla kohdallasi. Jos olet jo vanhempi, kirjoita odotuksistasi ennen perheen perustamista. Kirjoitelman muoto ja pituus ovat vapaasti päätettävissäsi. Kirjoittaminen on vapaaehtoista, mutta otamme kiitollisina vastaan jokaisen kirjoitelman. Kirjoitelman kirjoittaminen tai kirjoittamatta jättäminen ei vaikuta kursin arvosanaan millään tavalla. Voit käyttää halutessasi kirjoitelmassasi apuna seuraavia kysymyksiä:

Haluaisitko perustaa perheen tulevaisuudessa (jos ei halua lapsia, kirjoita siitä)? Mitä äitiys/isyys sinulle merkitsee? Mitä lapsi/lapset sinulle merkitsevät? Millaisia odotuksia sinulla on vanhemmuuteen ja lasten kasvatukseen liittyen?

Liitä kirjoitelmaasi seuraavat taustatiedot: sukupuoli, ikäsi, aikaisempi koulutus- ja/tai työura, perhemuotosi (sinkku, parisuhteessa, lapsiperhe, yhden vanhemman perhe, uusperhe, muu, mikä?).